

Tibi Mozes

C.D.E... „A ládások” ...

Termeni din anii 1950-1960 uitați și necunoscuți pentru mulți

Image from <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=80208520>

Scriu despre unele fapte importante privind evreimea după război în Timișoara. Poate este interesant pentru cei ce nu erau născuți pe atunci.

C.D.E. - Comitetul Democrat Evreiesc¹ a fost o organizație evreiască de stânga, subordonată Partidului Comunist Român.

În anul 1948, tatăl meu a fost chemat la sediul CDE și i s-a propus (ordonat) să înainteze cerere de emigrație pentru întreaga familie în nou-născutul stat evreiesc, ISRAEL Bineînțeles această hotărâre a fost o decizie a Blocului Comunist sub influența lui Stalin.

Intenția a fost să se exporte în noul stat evreiesc evrei din statele din Est care să preia conducerea noului stat, pentru ca statul evreiesc să devină un stat comunist ca celelalte state sub hegemonia sovietică.

¹ C.D.E. a fost o organizație fondată în 1945, de stânga și anti-sionistă, și dizolvată în 1953.

Stalin nu și-a dat seama că în conducerea noului stat Israel au fost mulți evrei ruși care, cunoscând inima bună a lui Stalin, au luat măsuri împotriva intențiilor blocului comunist. Este de remarcat că Uniunea Sovietică a fost primul stat care a recunoscut statul Israel în ONU, cu speranța de a câștiga Israelul de partea lui. Eșecul Uniunii Sovietice în planurile de a integra Israel în Blocul Comunist a avut ca urmare că organizarea emigrației de către C.D.E. a fost oprit delat o zi la alta.

Demn de menționat e că cei care se pregăteau să emigreze nu plecau cu intenția de a lua parte în viața politică a țării, ci, în primul rând, de a ajunge în noua lor patrie, statul evreiesc independent. O anecdotă ilustrează situația: Un bătrân evreu care voia să emigreze în Israel a fost întrebat cum de un membru în Partidul Comunist cu vechime de 25 de ani vrea să plece într-o țară capitalistă. Răspunsul a fost: Dar eu sunt evreu de 70 de ani!

Altceva: Se cunoaște cine au fost „A Ládások” (maghiară)? Adică „Cei cu Lăzi”? Sa ne amintim de ei și de suferințele lor.

A Ládások au fost evreii care au înaintat cerere pentru pașaport pentru emigrare în Israel. Este anul 1952. Comuniștii se trezesc că numărul evreilor este foarte mare în conducerea Partidului Comunist precum în aparatul de stat, în rândul intelectualilor, medicilor renumiți, al profesorilor universitari și al artiștilor renumiți. Se hotărăște să se permită emigrarea evreilor. Dar conducătorii arabi în frunte cu Abdul Naser, președintele Egiptului, se sperie de numărul mare al imigranților în Israel. Intervine la Nikita Hrușciiov, Secretarul General al Partidului Comunist din Uniunea Sovietică și cere oprirea emigrării. Securitatea cere înapoi pașapoartele deja eliberate, "pentru completare"... dar nu le înapoiază. Cei care au demisionat la locul de muncă, care au vândut tot avutul păstrând numai bunuri care aveau loc într-o ladă și așteptau biletele de vapor din Italia în Israel, rămân pe stradă cu lada lor. De aici numele lor A ládások. Li s-a propus să renunțe la pașaport, atunci se vor putea reangaja la un loc de muncă.

Trebuie să povestim generațiilor următoare și să ne amintim și de martirii noștri, evreii timișoreni care au suferit sub regimul comunist. De exemplu, profesorul sionist la școala elementară israelită, Hugo Hershkovici sau avocatul Klein care nu s-a întors acasă de la lucru timp de 7 ani fără ca familia să știe ce s-a întâmplat cu el, dacă trăiește sau nu. Nu se știa precis cu ce era acuzat acuzatul. De cele mai multe ori vina era că era sionist, interpretat ca spion pentru imperialismul capitalist.

Avocatul Klein a lucrat ca un rob în mina de sare, după 7 ani a sosit acasă într-o mașină neagră, cu 20 de kg. mai slab, și a avut câteva ore la dispoziție să-și ia soția și copilul și să se urce într-un avion care-l aștepta la aeroportul din Timișoara. A zburat la București, unde a schimbat imediat într-un avion EL Al. Informația mea provine de la mama lui, doamna Klein.

Să se știe cum a fost! Da, asta este sarcina noastră.